

Enligt sändlista

Magnus Henningsson
Landsbyggsavdelningen
036-39 52 67Postadress 551 86 Jönköping
Besöksadress Hamngatan 4
Tfn 036-39 50 00
Fax 036-12 15 58
E-post lanstyrelsen@f.lst.se
www.f.lst.se
Postgiro/bankgiro 3 51 76-7

Fastställande av skötselplan för naturreservatet Åminne i Värnamo kommun

Beslut

Länsstyrelsen fastställer, med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., de mål och riktlinjer för områdets långsiktiga vård som framgår av bifogade skötselplan med diarienummer: 511-3518-98.

Skötselplanen ersätter tidigare skötselplan från 1985 med diarienummer: 11.119-512-83.

Bakgrund

Den 21 mars 1953 beslöt länsstyrelsen att fridlysa ett ca 3 ha stort område (blåsippeskullen) som naturminne. Det skyddade området utökades 1968 till ett drygt 14 ha stort naturreservat. Den tidigare skötselplanen från 1985 har omarbetats och kompletterats. Förslaget till skötselplan har remitterats till markägaren, Värnamo kommun och skogsvårdsstyrelsen. Hänsyn till synpunkter från remissinstanserna har tagits vid utformandet av skötselplanen.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Beslutet kan överklagas hos regeringen (Miljödepartementet) genom skrivelse till Länsstyrelsen - se bilaga (formulär 7).

I den slutliga handläggningen av detta ärende har naturvårdsdirektör Johan Uhr varit beslutande och naturvårdsförvaltare Magnus Henningsson varit föredragande. Naturvårdsförvaltare Johan Rova har också deltagit i beslutet.

Johan Uhr

Magnus Henningsson

BESLUT

Datum

Beteckning

2004-03-11

511-3518-98

Sida 2/2

Sändlista

Kopia internt (inkl. bilagor)

reservatspärmerna

(med epost) jouh; mahe; joro; gokj; elpa; masa; pejo; hegr; olbr; lafr; toar

Skötselplan för naturreservatet Åminne i Värnamo kommun

Syfte med områdesskyddet

Syftet med naturreservatet är enligt 1968 års beslut att skydda området p.g.a. dess betydelse *"för kännedomen om landets natur"*. I reservatsbeslutet nämns en kulle med blåsippor, ett bestånd med *"150–200-åriga bokar"*, hagmarker med *"rik flora"* och *"några ståtliga 200-åriga granar"*. Denna skötselplans viktigaste syfte är att förbättra den gamla bokskogen som växtlokal för kryptogamer samt skapa förutsättningar för en artrik hagmarksmiljö i naturreservatets betesmarker.

Beskrivning av området

Administrativa data

Objektnamn	Åminne
Objektnummer	06-02-002
Skyddsform	naturreservat
Beslut om Natura 2000	ja (SE0310318)
Län	Jönköping
Kommun	Värnamo
Socken	Kärda
Naturgeografisk region	Sydsvenska höglandets och smålandsterrängens myrrika västsida (11)
Karta	terrängkarta: 5D NO fastighetskarta: 5D 6h
Lägesbeskrivning	8 km SV om Värnamo
Fastigheter	del av Åminne 3:1
Markägarkategori	enskild
Gräns	enligt beslutskarta dnr: IIIR11 5 68
Förvaltare	länsstyrelsen i Jönköpings län
Areal	14,7 ha

Markslag

Skogsmark	6,0 ha
Odlingslandskap	4,4 ha
impediment	1,0 ha

Naturtyper

alsumpskog	4,3 ha
naturbetesmark	4,4 ha
bokskog	5,5 ha
ungskog, lövdominerad	0,5 ha

Natura 2000-habitat

lövsumpskog 9080	4,3 ha
trädklädda betesmarker 9070	4,4 ha
bokskog av fryletyp 9110	5,5 ha
-	

Historik och markanvändning

Naturreseptatet ligger i en gammal kulturbygd vid kanten av Bestorpasjön. Troligen har även de delar av reservatet som idag är skogsbevuxna tidigare utnyttjats för bete. Markerna bär många spår av människlig aktivitet bland annat i form av fornåkrar och odlingsrösen. Åminne järnbruk som anlades på 1820-talet har satt sin prägel på landskapet. Åminne har tidigare kallats Bestorp. Vid mitten av 1500-talet var Bestorp sätesgård för väpnaren Birger Drake. Åminne ligger inom ett riksintresse för naturvården (Källunda-Åminne NF55). Källunda-Åminne är riksintresse på grund av att området hyser betade hagmarker med hundraåriga ekar, bokskogar, blandlövskogar och äldre fodermarker.

Växt- och djurliv

Norra delen av naturreseptatet består av gammal bokskog som hyser ett stort antal rödlistade mossor och lavar (se bilaga 1). I bokskogen finns bland annat liten ädellav *Catinaria laureris* som är mycket krävande signalart. På lokaler där den hittas förekommer i snitt tio rödlistade arter. I anslutning till den äldre bokskogen finns yngre bokskog som på sikt kan utvecklas till en lika värdefull miljö. Betesmarken i södra delen av reservatet har tidigare varit slåtteräng. Kärnväxtfloran i betesmarken är artrik och innehåller arter som är gynnade av slåtter och beteshävd. Tex. blåsuga, slåttergubbe, jungfru marie nycklar, svinrot, hirsstarr och darrgräs. Död ved i gammal hassel och grova ekar utgör värdefulla substrat för svampar och insekter.

Kulturhistoriska bevarandevärden

Fossil åkermark finns dels på östra, dels på västra sidan om naturreseptatet. Båda dessa fornlämningar ligger delvis inom naturreseptatet och är synliga i form av äldre åkerterrasser och odlingsrösen. Vid utloppet från Bestorpasjön finns en fördämning som kallas "järndammen". Bestorpasjön och "Kvarnamossen", som är en igenvuxen damm, har utnyttjats som vattenmagasin för järnbruket. I betesmarken finns utöver fornlämningar och åkerterrasser flera träd som tidigare hamlats.

Friluftsliv

Naturreseptatet och omgivningarna med Åminne bruks kulturmiljöer är ett välbesökt utflyktsmål.

Dokumentation

Fritz Ö. 2003: Rödlistade arter i naturreseptatet Åminne 2003-03-27. Muntlig källa

länsstyrelsen i Jönköpings län 1999: Nyckelbiotopsinventering av skyddade områden i Jönköpings län, Meddelande 1999:37

Mattiasson G. 1972: Växtekologisk undersökning av Åminne naturreseptat, avd. för ekologisk botanik Lunds Universitet

Nitare J. 2000: Signalarter -indikatorer på skyddsvärd skog, Skogsstyrelsen

Mål och föreskrifter för skötsel av reservatet

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Reservatsområdet är indelat i 4 skötselområden (se även bilaga 2).

© Lantmäteriverket 2001. Ur GSD-Fastighetskartan ärende M015641/F.

Godkänd ur sekretessynpunkt för spridning. Lantmäteriverket 1999-09-16.

Skötselområde 1 Kyrkäng 4,4 ha

Naturtyp: naturbetesmark, frisk-fuktig

Natura 2000-habitat: trädklädda betesmarker (9070)

Öppen betesmark som i tidigare markanvändning brukats som slåtteräng. Bäck från Bestorpasjön rinner genom betesmarken.

Bevarandemål¹

- Utbredningen av trädklädd betesmark (9070) skall vara minst 4,4 ha
- Minst 5 grova ekar (>50 cm) skall finnas
- Död ved skall finnas i kronan på minst 5 ekar
- Minst 5 hasselbuskar med grova (>5 cm) döda stammar skall finnas
- Minst 4 ha av betesmarken skall ha ett fältskikt med artrik hävdgynnad flora som årligen betas eller slås av så att ingen ansamling av förna sker

¹ Bevarandemål anges för att mäta och följa upp den biologiska kvaliteten. Ett problem är att det i många fall saknas bra kunskapsunderlag för vad som är god biologisk kvalitet. Ny kunskap kan medföra att de uppsatta målnivåerna ändras. Avvikelse från uppsatta bevarandemål behöver inte resultera i omedelbara skötselåtgärder.

Skötselåtgärder

Hagmarken skall årligen betas med nötkreatur. Sambete med får kan ske.

Grova ekar gynnas genom frihuggning. De odlingsrösen som finns i området skall så långt som möjligt friställas. Hasselbuskar tuktas och föryngringsbeskärs. Det skall dock finnas kontinuerlig tillgång på hasselbuketter med grova och döda stammar. De äldre rönnar som idag har en funktion som hålträd sparas. Död ved kan lämnas där den inte hindrar betesdjuren.

”Järndammen” vid Bestorpasjöns utlopp restaureras så att den kan återfå sin funktion som dämme. Den tillfälliga dammvall som finns intill rivs.

Skötselområde 2. lövsumpskog 4,3 ha

Naturtyp: alsumpskog

Natura 2000 habitat: lövsumpskog (9080)

Lövsumpskog med stort inslag av klibbal. Skötselområdet utgör övre delen av en före detta damm ”Kvarnamossen” som numera är ett trädbevuxet klibbalkärr. Bäckens från Bestorpasjön rinner genom lövsumpskogen. Skötselområdet ingår till en del i samma betesfålla som skötselområde 1.

Bevarandemål

- Utbredningen av lövsumpskog (9080) skall vara minst 4 ha
- Minst 20 m³ död lövved grövre än 15 cm skall finnas

Åtgärder

Gran fälls eller ringbarkas. En del av virket kan tas bort. Vindfällerna och övrig död ved lämnas kvar.

Efter utredning om konsekvenser för bäcken och vägbanken kan eventuellt en dammvall anläggas mot vägen i norra kanten för att skapa översvämningstörning och fördröja igenväxningen av ”Kvarnamossen”.

Skötselområde 3. bokskog 5,5 ha

Naturtyp: bokskog

Natura 2000 habitat: bokskog av fryletyp (9110)

Bokskog av varierande ålder med små inslag av andra lövträd och gran. Kullen norr om stenmuren hyser naturreservatets kärnvärden med ca 200-åriga bokar. Dessa bokar hyser flertalet av de rödlistade arter som är funna i naturreservatet. Denna del av naturreservatet skyddades redan 1953 som naturminne och kallades då blåsippekullen. Söder om stenmuren är bokskogen yngre men har inslag av enstaka äldre träd.

Bevarandemål

- Utbredningen av bokskog av fryletyp (9110) skall utgöra minst 5,5 ha

- Liten ädellav *Catinaria laureri* skall förekomma på mist 5 träd
- Minst 30 grova (>50 cm) bokar skall finnas
- Minst 30 m3 grov (>50 cm) död bokved skall finnas
- Minst 10 hasselbuskar med grova (>5 cm) döda stammar skall finnas

Åtgärder

Söder om stenmuren: bokbeståndet får gallras i samråd med länsstyrelsen. Syftet är att påskynda grovlekstillväxten och gynna de äldre bokarna. 31 äldre bokar som har märkts med vit färg i stubbhöjd skall lämnas orörda liksom vindfällan och död ved. I brynzonen (ca 30m) mot betesmarken i skötselområde 1 huggs gläntor upp för att gynna hassel samt vidkroniga ekar och bokar.

Norr om stenmuren: inga avverkningar skall ske förutom av inträngande gran. Vindfällan och död ved skall lämnas orörda. Träd som faller över vägen eller stenmuren kan flyttas in i skogen.

Skötselområde 4. lövskog 0,5 ha

Naturtyp: ungskog, lövdominerad

Natura 2000 habitat: -

Smal remsa fastmark väster om Kvarnamossen. Lövdominerad plantskog som tidigare varit bevuxen med granskog. Huvuddelen av granen avverkades under vintern 2002-2003.

Bevarandemål

- Minst 5 livskraftiga individer av ek, ask, alm, lind eller bok skall finnas
- Minst 70% av virkesförrådet skall vara lövträd

Åtgärder

Självföryngring. Vid behov röjning för att gynna lövträd.

Friluftsliv & gränser

Bevarandemål

- Naturreservatets gränser skall vara markerade enligt SIS 031522 och naturvårdsverkets riktlinjer
- En informationstavla med karta över naturreservatet, föreskrifter för allmänheten samt beskrivning av naturreservatet och dess värden skall finnas
- Inom naturreservatet skall det finnas minst 1,5 km markerad strövstig
- Parkeringsplats för minst 5 bilar skall finnas

Åtgärder

Informationstavlan om naturreservatet som finns vid parkeringen hålls uppdaterad. Underhåll av gränsmarkeringar och strövstigar.

Dokumentation och uppföljning

En fördjupad uppföljning av naturvärdena i reservatet och de uppsatta bevarandemålen ska ske. Alla skötselåtgärder som utförs inom reservatet ska dokumenteras, skriftligt och med foto. I dokumentationen ska framgå vilka åtgärder som genomförts och när de genomfördes, samt vem som utförde åtgärden. Förutom uppföljning av områdets naturvärden ska besökstryck och slitage dokumenteras och följas upp på lämpligt sätt.

Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras när tillsynen eller uppföljningen indikerar att behov finns.

Finansiering

Tillsyn, skötsel och dokumentation finansieras av länsstyrelsen. Röjningsarbete utförs av entreprenör eller av markägaren i samråd med länsstyrelsen.

Bilagor

- 1 Artlista
- 2 Karta över skötselområden

Förekomst av rödlistade arter, signalarter och arter i EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv inom naturreservatet Åminne

<i>art</i>	<i>kategori</i>	<i>datum</i>	<i>ref.</i>
lavar			
almlav <i>Gyalecta ulmi</i>	NT, S3	1998-11-14	länsstyrelsen
bokkantlav <i>Lecanora glabrata</i>	NT, S3	2003-03-27	Fritz Ö.
bokvårtlav <i>Pyrenula nitida</i>	NT, S3	2003-03-27	Fritz Ö.
bårdlav <i>Nephroma parile</i>	S3	1998-11-14	länsstyrelsen
grynig filtlav <i>Peltigera collina</i>	S3	1998-11-14	länsstyrelsen
gulnål <i>Chaenotheca brachypoda</i>	S3	1998-11-14	länsstyrelsen
havstulpanlav <i>Thelotrema lepadinum</i>	S3	1998-11-14	länsstyrelsen
klosterlav <i>Biatoridium monasteriensis</i>	NT	2003-03-27	Fritz Ö.
koralllav <i>Sphaerophorus globosus</i>	S3	1998-11-14	länsstyrelsen
kornig nållav <i>Chaenotheca chlorella</i>	S3	1998-11-14	länsstyrelsen
liten blekspik <i>Sclerophora peronella</i>	NT, S3	2003-03-27	Fritz Ö.
liten lundlav <i>Bacidia phacodes</i>	VU, S3	2003-03-27	Fritz Ö.
liten ädellav <i>Catinaria laureri</i>	VU, S3	2003-03-27	Fritz Ö.
lunglav <i>Lobaria pulmonaria</i>	S3	1998-11-14	länsstyrelsen
lönnlav <i>Bacidia rubella</i>	S3	1998-11-14	länsstyrelsen
mjölig klotterlav <i>Opegrapha soreddiifera</i>	NT	2003-03-27	Fritz Ö.
parknål <i>Chaenotheca hispidula</i>	VU	2000-10-04	Jacobsson C.
rosa lundlav <i>Bacidia rosella</i>	NT, S3	2003-03-27	Fritz Ö.
rostfläck <i>Arthonia vinosa</i>	S1	1998-11-14	länsstyrelsen
mossor			
bokfjädermossa <i>Neckera pumila</i>	NT, S3	2003-03-27	Fritz Ö.
fällmossa <i>Antitrichia curtipendula</i>	S3	1998-11-14	länsstyrelsen
guldlockmossa <i>Homalothecium sericeum</i>	S2	1998-11-14	länsstyrelsen
krusig ulota <i>Ulota crispa</i>	S2	1998-11-14	länsstyrelsen
långfilksmossa <i>Nowellia curvifolia</i>	S2	1998-11-14	länsstyrelsen
platt fjädermossa <i>Neckera complanata</i>	S3	1998-11-14	länsstyrelsen
stubbpretmossa <i>Herzogiella seligeri</i>	S2	1998-11-14	länsstyrelsen

kärlväxter

skogslind *Tilia cordata* S3 1998-11-14 länsstyrelsen

Tabell över kända förekomster av rödlistade arter, signalarter, Natura 2000-arter och andra arter av intresse.

Kategori anges för;

rödlistade arter (Artdatabanken 2000 Rödlistade arter i Sverige 2000): (RE) försvunnen, (CR) akut hotad, (EN) starkt hotad, (VU) sårbar, (NT) missgynnad, (DD) kunskapsbrist, (LC) rödlistad 1995 men 2000 bedömd livskraftig

signalarter (Skogsstyrelsen 1995 (kärllväxter), 2000 (kryptogamer) Signalarter – indikatorer på skyddsvärd skog): (S3) högt signalvärde, (S2) medelgott signalvärde, (S1) lågt signalvärde
arter i habitat- och fågeldirektivet anges (EU)

Referenser:

Fritz Ö. 2003: Rödlistade arter i naturreservatet Åminne 2003-03-27, muntlig källa

länsstyrelsen i Jönköpings län 1999: Nyckelbiotopsinventering av skyddade områden i Jönköpings län, Meddelande 1999:37

Jacobsson C. 2001: *Chaenotheca hispidula* i Åminne naturreservat, muntlig källa